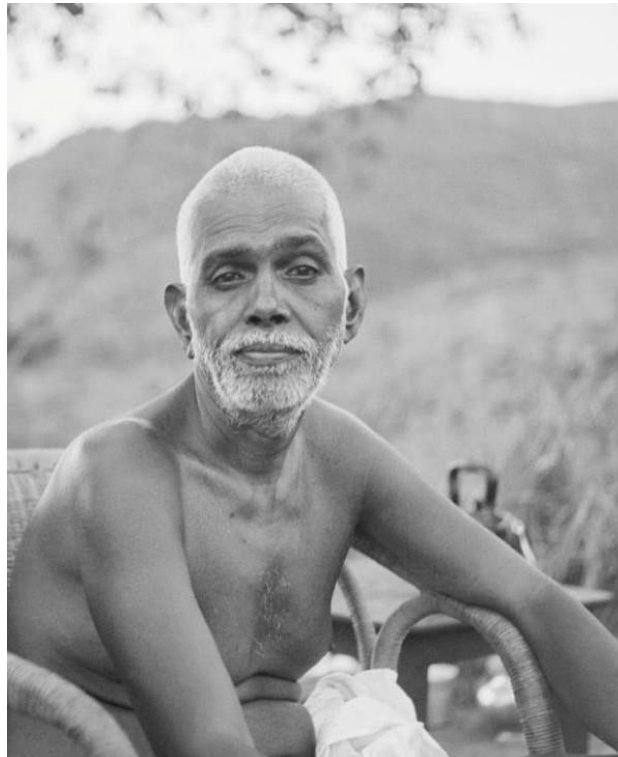

Drobky z jeho stolu

Rámanánanda Swarnagiri

Z anglického originálu: *Crumbs from His Table*, vydaného Šrí Ramanášramem v roce 2012 (jako deváté vydání), přeložil LH.

Zveřejněno na: www.rudolfskarnitzl.cz s laskavým svolením Šrí Ramanášramu.

© Sri Ramanasramam, Tiruvannamalai, India

Věnování Šrí Ramanovi

Ó Ty duchovní vůdce všech vůdců! Ó Ty učiteli všech učitelů! Ó Ty, jenž jsi inkarnací Šankary! Ó Ty, jenž jsi inkarnací Rámy a Krišny! Ty, jenž pouhým pohledem rozptyluješ mrak nevědomosti – nejenom rozptyluješ, jsi mistrným ničitelem klamu, jsi *dehátma buddhi* (vědomí těla). Svým pokorným stoupencům si zjevil sebe sama ve formě Šrí Sadguru. S potěšením přijmi toto pokorné věnování ke svým svatým nohám a veď mě, ó ty zářící světlo, k mému cíli a sjednoť mě s Tebou.

Rámanánanda Swarnagiri

Poznámka nakladatele ke třetímu vydání knihy

Jsme velice rádi, že nyní – po více než dvaceti letech – na naléhání několika stoupců znovu vydáváme tuto drahocennou knižní perlu. Šrí Bhagaván měl tuto knihu v oblibě a často některé stoupence vybízel, aby z ní četli. Jsme si jistí, že čtenáři z tohoto malého pokladu získají jak potěšení, tak i užitek.

31. prosince 1963 – 84. výročí narození Šrí Bhagavána
vydavatel

Úvod

V prosinci 1936 jsem vydal malou brožurku, obsahující část rozhovorů, které jsem v Tiruvannamalai vedl se Šrí Ramanou Bhagavánem. V brožurce byly i rozpravy některých mých přátel s Bhagavánem, které proběhly v mé přítomnosti. Bylo to duchovní učení, které jsem byl schopen zaznamenat tak, jak plynulo z jeho posvěcených rtů během několika mála měsíců, když jsem v roce 1935 pobýval ve Šrí Ramanášramu. Pokyny jsem neobdržel jen já, ale i další tazatelé, což do jisté míry vysvětluje zjevnou nesrovnalost a možná i nelogické pořadí otázek a odpovědí a v některých případech i jejich opakování. Pokusil jsem se je v této knize uspořádat do nějakého pořadí, jak jsem toho jen byl schopen, ale obávám se, že určitá zmatenost a rozporuplnost je v této či jiné knize s Bhagavánovým učením nevyhnutelná, a to z těchto důvodů:

1) Tazatelé přísluší k různým myšlenkovým směrům a jsou na různém stupni praxe a pokroku, takže odpovědi zohledňují jejich dotaz.

2) Šrí Bhagaván zaujímal lhostejný postoj ke slovním tvrzením a prohlášením. A hlavně:

3) Omezená schopnost tazatele pořídit věrný záznam Bhagavánových odpovědí a následně je správně vyjádřit.

Třebaže Šrí Bhagaván ve vydaných publikacích a na otázky tazatelů opakovaně prohlašuje, že metoda zkoumání tedy „kdo jsem já?“ je **nejsnazší a nejpřímější cestou** ke spáse, současně nikde a nikdy nekritizoval jiné metody a cesty – *karma jógu, bhakti jógu, aštanga jógu* atp. – jak bude zřejmé z jeho odpovědi na dotaz v kapitole *Realizace sebe sama*.

Bez ohledu na to, že to byl Šrí Bhagaván, kdo mě směřoval k pátrání v mém nitru s pomocí otázky „kdo jsem já?“, se mi tato metoda zdála nejrozměšnější a tím prvořadým, co bych měl dělat. Byla pro mě vhodnější, než navštěvování poutních místa, o čemž jsem také uvažoval, zvláště když jsem měl výhodu v bezplatném cestování vlakem. O mé krátké cestě do pohoří Tirupati, kterou jsem na nátlak svého bratra podnikl v srpnu 1936, Šrí Bhagaván prohlásil, že mohu jet, protože ji okolnosti nevylučují. Pravý význam poznámky byl ten, že význam těchto návštěv je nejistý a že nemusím jezdit, i když mám výhodu bezplatného jízdného.

Jedinečnost jeho učení spočívá v jeho důrazu na metodu dotazování již od začátku praxe, místo věčného čekání na očištění těla, mysli a intelektu. Zkoumání poskytuje člověku duševní klid ihned, takřka okamžitě. Pomocí *džapy* by ho člověk dosáhl až po mnoha letech praxe. Toto připouští dokonce i lidé znající význam nejvyšší mantry Gajátrí, kteří ji nesčetněkrát opakují. Na druhé straně, pokud by člověk zopakoval Gajátrí mantru jen jednou, ale s pravým významem a s *bhávou* (vroucností) a místo opakování „budu takto meditovat, budu takto meditovat“ **zůstal tichý a upevnil se ve významu mantry**, že „*síla, která hýbe naším rozumem v nejrůznějších životních situacích je táž síla, díky které slunce svítí a odstraňuje temnotu z tohoto světa a umožňuje tak na zemi existenci a růst všeho živého,*“ brzy by shledal, že on sám je tím světlem bez těla a formy, že je dokonale klidný a prostý myšlenek – což je jistě příjemná zkušenost. To, co by bylo možné takto získat, je dosažitelné i pouhým zkoumáním zdroje myšlení, myšlenky „já“, která je první myšlenkou, když se tážeme „kdo jsem já?“ a tiše čekáme na odpověď, **když pečlivě střežíme rušivé myšlenky**. Učení Šrí Bhagavána lze

vykonávat jako doplněk k jakékoli duchovní praxi, **a to již od jejího počátku**, aniž by to přinášelo nějakou újmu. Naopak je to ohromnou a nesmírnou výhodou.

Zpočátku jsem vydal jen krátký záznam s hlavními pokyny učení Šrí Bhagavána, bez doplňujících příběhů. Doufal jsem, že několik těchto „drobků“ čtenáře přiměje, aby sám hledal chléb života v rukou Šrí Bhagavána a že to dostačuje k vyvolání zájmu o jeho osobu i učení. Po vydání těchto záznamů mě však někteří z mých přátel přiměli zveřejnit podrobnější popis mých zážitků a zejména Bhagavánova učení. Proto nyní vydávám tuto brožurku, abych vyhověl jejich upřímnému přání a umožnil četbu i těm, kdo se nedostali k prvnímu vydání.

prosinec 1937

Rámanánanda Swarnagiri

Návštěva Šrí Ramanášramu

23. prosince 1933 navštívil Rámanánanda (*Autor knihy – Rámanánanda Swarnagiri – píše knihu z pozice třetí osoby a v textu se označuje slovy „pisatel“ nebo „autor“. Z praktických důvodů jsou tato slova v překladu obvykle nahrazena jeho jménem – pozn. překl.*) Šrí Avadhúta Svámího v Sendamangalam, Namakkal Taluk, v okrese Salem (stát Madrás v jižní Indii). Zatímco obcházel sochu Šrí Dattatréi na vrcholu, kde má Svámí svoji jeskyni, měl příležitost spatřit fotografii nesmírně mladého askety, který vypadal jako chlapec čerstvě po ukončení školy. Nevypadal na více než dvacet let. Pronikavý pohled a mladistvý vzhled jogína jej uchvátily. Bylo mu řečeno, že tento mudrc žije v Tiruvannamalai (okres North Arcot ve státě Madrás v jižní Indii) a je dokonalým *džhánin*em.

(Poznámka: Avadhúta je ten, kdo se zřekl běžného života ve světě, což je případně symbolizováno i odložením oděvu a dokonce i bederní roušky. Představuje seberealizovaného asketu, charakterizovaného nejvyšší duchovní svobodou. Ale toto slovo má nyní obvykle vedlejší význam a označuje asketu, který se vzdal bederní roušky a chodí zcela nahý, bez ohledu na to, zda je realizovaný či nikoli. Nahota má přednost před realizací. Rámanánanda jej navštívil jednak ze zvědavosti, protože chtěl poznat, jak ovládá sexuální touhu a zůstává zcela nahý, a také částečně proto, aby obdržel jeho milost přijetím upaděši – duchovních pokynů).

Rámanánanda navštívil Šrí Ramanášram poprvé v osm ráno na velký pátek, 30. března 1934. Položil se před Šrí Bhagavánem na zem a zůstal v hale až do oběda asi v půl dvanácté. Šrí Ramana a ani nikdo jiný nepromluvil. Po obědě se většina návštěvníků posadila naproti samádhi (hrobky) matky Šrí Ramany. Rámanánanda řekl poblíž sedícímu muži, že velice lituje poskvrnění, které mu brání obdržet od svatých mužů nebo mudrců duchovní poučení, po kterém v několika posledních měsících touží. *(Poznámka: Mezi hinduisty je rozšířeno, že člověk je poskvrněn prvních deset dnů po narození dítěte bratrance nebo sestřenicí z otcovy strany.)* Rámanánanda šel loni v prosinci do Sendamangalamu a krátce před započítím cesty porodila jeho švagrová dvojčata. A také na cestě sem se v Mambalappattu dozvěděl, že jiné švagrové se právě narodilo dítě. Rao Bahadur Narayana Iyer, účetní na penzi z madráského přístavu prohlásil, že se Rámanánanda nemusí kvůli poskvrnění trápit, ani kvůli ničemu podobnému, protože Šrí Ramana žádné duchovní pokyny neudílí a dokonce ani on sám (Ramana) žádný pokyn nikdy nedostal.

Protože Rámanánanda nedávno navštívil Avadhúta Svámího v Sendamangalam, pan Narayana Iyer byl zvědavý, zda ví o nějakých Svámího zázracích (*siddhis*). Rámanánanda nic takového nepozoroval a poznamenal, že Svámího navštívil proto, aby se naučil, jak ovládat sexuální touhu, protože Svámí je známý tím, že se již několik let pohybuje ve společnosti zcela nahý, a ne aby poznal a obdivoval jeho zázračné síly. Ještě dodal, že se doslechl, že Šrí Ramana a Avadhúta Svámí žili společně v Tiruvannamalai a pokud by byl Šrí Ramana svolný k rozmluvě, mohl by od něj účetní získat podrobnější informace o Svámím. Účetní s tím souhlasil a odvedl Rámanánandu do haly, kde seděl Šrí Ramana.

Po příchodu do haly se Narayana Iyer sám zeptal Šrí Bhagavána, jestli zná Sendamangalama Svámího, který je jinak znám i jako Kalpattu Svámí. *(Poznámka: Narayana Iyer je rodák z Kalpattu,*

vesnice poblíž železniční stanice Mambalappattu, kde se narodil i autor knihy.) Šrí Bhagaván odpověděl, že jej zná a popsal jej jako dobrého *vajrágja purušu* (tj., jako člověka s velice pevnou odpoutaností). U takového označení se předpokládá, že zahrnuje i další vlastnosti, které z člověka dělají světce či svámího, takže Rámanánanda panu Iyerovi pošeptal, že další otázky jsou zbytečné. Ale pan Iyer se nepřestal ptát a obrátil se na Šrí Bhagavána s tím, jestli ví o nějakých zázracích, které by Avadhúta vykonal. Šrí Bhagaván odpověděl záporně. Pan Iyer pak k dalším otázkám vybídl Rámanánandu. Ten nevěděl, na co se ptát a tak váhal, ale jak jej Narayana Iyer dále vybízel, zeptal se Šrí Bhagavána, zda je pravda, že jak on, tak i Avadhúta Svámí spolu prováděli po nějaký čas *tapas* (pokání, asketickou duchovní praxi) na stejném místě. Šrí Bhagaván odpověděl že ano a že to bylo pod jeskyní Mango Tree na Arunáčale. Rámanánanda byl vybízen k dalším otázkám, ale nebyl schopen promluvit. Šrí Bhagaván se na něj po celou dobu díval, jakoby na další dotazy čekal. Rámanánanda to již nevydržel a řekl: „Žádají mě, abych se vás ještě na něco zeptal, ale já nevím na co.“

Kapky nektaru

Šrí Bhagaván: „Kdo jste?“

Stoupenec: „Jsem Narayana Svámí.“

B: Je to tělo, ústa či ruce, které představují já, o němž mluvíte?

S: Ústa, jazyk, tělo, to vše dohromady představuje já.

B: (ukazuje na stoupence) Čí je to tělo?

S: Je mé.

B: Takže, vy se od těla odlišujete? Jste vlastníkem a tělo je vaším majetkem?

S: Nyní si uvědomuji, že jsem od těla odlišný, ale nejsem schopen spatřit hranici mezi mým tělem a mým „já“. Nedokáži poznat, kdo jsem.

B: Jděte a položte otázku vašemu „já“ a poznáte, kdo jste.

S: Komu mám položit otázku a jak?

B: Položte otázku svému „já“, sledujte zdroj, z něhož „já“ vychází a odpověď k vám přijde.

Rámanánanda cítil, v rozporu s tím, co říkal Narajana Iyer a další, že Šrí Ramana Bhagaván sice nemá ve zvyku poskytovat *upadéšu* (duchovní pokyny či vedení), ale že ve skutečnosti dostal cosi, co má používat. Byl s touto lekcí spokojen a zakoupil si v knihu v tamilštině „Jeho život a učení“ a ještě v noci ji v ašrámu přečetl. Čím déle ji četl, tím více byl ke Šrí Bhagavánovi přitahován a ukázka jeho učení na něj působila víc než cokoli jiného, co kdy slyšel.

Příští den, spolu s některými svými přáteli a příbuznými, navštívil učence sanskrtu a tamilštiny, který nějakou dobu vyučoval sanskrt v jedné místní střední škole a který žil poblíž míst, o nichž Šrí Bhagaván prohlásil, že v nich pobýval první roky po příchodu k Arunáčale. Když Rámanánanda přišel k místu, o kterém Bhagaván říkal, že tam po večerech sedával, sebral trochu půdy, potřel si jí čelo (což je zvyk hinduistů, jak někoho uctít) a ždíbec si vložil do úst. Cítil, že „země, na které tato svatá bytost seděla, je vskutku posvěcena a jeho šlépěje mají cenu jako všechny nebeské sféry.“ Jeho příbuzný se ihned rozhněval a ohradil se proti zbožňování Šrí Ramany, protože podle něj (jakožto člena ortodoxní filozofické školy) jednal Šrí Ramana proti nařízení Manua (hinduistického zákonodárce), když vykonal pohřební obřad své matky, který je v rozporu s pravidlem, že asketa by neměl být v kontaktu s rodiči. Ačkoli Rámanánanda nebyl dost vzdělán na to, aby vyvrátil argumenty pradávnych tradic, protestoval s tím, že Šrí Ramana je Manuem dneška a má veškerou autoritu aby ustanovil zákony lidského chování, ale hlavně tím, že se soustředí na duchovní vedení, nachází se na mnohem vyšší úrovni než Manu. Bohužel ke svému protestu ještě přidal kletbu, že jeho příbuzný za svoji nevědomost brzy sklídí odplatu Pána. Neuplynulo ani deset minut a příbuzný při sestupu zakopl o docela malý kámen a po hlavě spadl na zem. Rámanánanda šel pár kroků předním a zahrnul za roh ulice, když jej přítel zavolal zpět. Vrátil se a zjistil, že příbuzný je nejenom zraněný, ale dokonce leží v bezvědomí v jedné chatrči a jednu nohu měl po pádu oteklou. Rámanánanda zajistil koňský povoz a odvezl jej na nádraží. Tam jeho příbuzný opět nabyl vědomí, když mu byl omyt obličej studenou vodou a nějaká voda mu byla vpravena i do úst. Je na čtenáři, aby si sám udělal závěr o tom, jaká je vazba mezi prokletím a okamžitou nehodou. Pro autora je to dodnes nevysvětlitelné.

Rámanánanda nemá v oblibě ty, kdož předvádějí zázraky a Šrí Bhagaván ani žádné zázračné síly neprojevoval. Přesto se našli lidé, kteří mu tyto síly přisuzovali.

Rámanánanda opět navštívil Šrí Bhagavána 27. května a 20. října téhož roku 1934. První pobyt trval dvě hodinu, druhý zabral celý den. Šrí Niranjánanda Svámí, formální vedoucí Šrí Ramanášramu, mu mimochodem prozradil, že pokud chce člověk získat plný prospěch z milosti Šrí Bhagavána, měl by zůstat v ášramu nejméně pět dní. Rámanánanda nechápal pravý význam této poznámky a ani nebyl z vyhlídky na takovýto pobyt příliš nadšený. Přesto však pokračoval ve zkoumání „kdo jsem já?“, a to už od prvního setkání se Šrí Ramanou.

Bhagavánův vyslanec

14. července 1935 navštívil Rámanánandu jeho nadřízený, který k němu přišel do domu s přítelem, který se jmenoval Ánandan (což v tamilštině znamená zakusitel blaženosti) a požádal Rámanánandu, jestli by mohl Ánandana doprovodit do Šrí Ramanášramu. Rámanánanda se omlouval, ale nadřízený trval na svém a naléhal na něj, ať vše ještě promyslí a konečnou odpověď ať sdělí příští úterý. V úterý se Rámanánandův nadřízený nabídl, že zaplatí jízdu vlakem do Tiruvannamalai i zpět a během rozhovoru se Rámanánandovi zdálo, že v osobě jeho nadřízeného jej k cestě vybízí sám Šrí Ramana, zejména když tu byla nabídka na zaplacení jízdného. Rámanánanda již proto dál neváhal a souhlasil, že **doprovodí či spíše bude sloužit jako průvodce jeho příteli k návštěvě Šrí Ramanášramu.**

Rámanánanda tak stanul před Šrí Bhagavánem ve středu ráno 17. července 1935. Cestou přemýšlel, že by mohl Bhagavánovi položit nějaké otázky, aby získal další vysvětlení, ale když přišel do ášramu, začal se ostýchat a byl nesmělý. Jedna z věcí, která často rušila jeho mysl, bylo manželství a s tím spojené smyslné myšlenky a činy. Neodvážil se o tomto hovořit se Šrí Bhagavánem proto, že se obával, že mu Bhagaván odpoví, ať odejde od rodiny a zpretrhá všechna pouta světského života, což by nedokázal. Navíc se mu zdálo samo o sobě neslušné, aby byla podobná otázka přednesena tak svaté osobě. Ale Šrí Bhagaván jej nenechal odjet bez odpovědi.

Záhry vstoupil mladý muž a posadil se před Šrí Bhagavána. První otázka, kterou mu položil, když před ním klečel a plakal, byla: „Vy jste probudil moji *kundalíní* (božskou šakti, sílu, u níž se předpokládá, že u nezasvěcených a méně vyspělých duchovních žáků není aktivní)), v důsledku toho jsem dokonce opustil své zaměstnání. Ale když se pokouším provádět *átmavičáru* (hledání pravého Já – Self), kterou ukládá Šrí Bhagaván, mám potíže. V mé vesnici žije, přímo naproti mému domu, mladá, přitažlivá dívka, která mě přitahuje. Nejsem schopen ovládat svoji touhu. Co mám dělat?“

Šrí Bhagaván se jej klidně zeptal: „Kdo je přitahován?“ „Já,“ odpověděl mladík, „kdykoli ji spatřím, myslím na ni a přemýšlím o tom, jak se dostat do její společnosti.“ Šrí Bhagaván jej požádal, aby si položil otázku: „Kdo vidí a kdo je váben? Kdo je vzrušený touhou? V kom vyvstávají touhy?“ a dodal, že v okamžiku, kdy si otázky položí, jej všechny tyto myšlenky opustí.

Některé zážitky a posvěcení

V noci ve čtyři ráno, mezi 17. a 18. červencem 1935, se Rámanánanda usadil ke své obvyklé meditaci a jakmile zavřel oči, dosáhl naprostého vnitřního klidu. Jak ukázaly jeho náramkové hodinky, trval plných třicet minut. V průběhu tohoto zážitku cítil, jako by mu po zádech šplhalo vzhůru množství mravenců a jakoby všude kolem něj planul mírný, neškodný oheň. On sám pociťoval, že nemá tělo a že je spojený se světlem, které bylo srovnatelné se sluneční září při západu slunce při mrholení. Z očí mu kanuly slzy. Na konci zážitku vykřikl, což přerušilo meditaci, a začal se naučeným způsobem modlit se svým růžencem.

S nikým o tom až do osmi ráno nemluvil. Pak se mu ale sevřelo hrdlo a z očí se, jako již dříve, draly slzy, takže nebyl schopen pokračovat ve zpracování dojmů z 1. a 4. kapitoly knihy Paula Bruntona – *Tajnosti indické*. Šrí Bhagaván, který podle změny hlasu poznal stažení hrdla Rámanánandy, se jej zeptal, co se stalo. Rámanánanda mu pak pověděl o svém ranním zážitku. Šrí Bhagaván poznamenal, že vše se dá rychle do pořádku.

O chvíli později, když se Rámanánanda dostal k části, kde se Kumbakonam Kamakotipeethadipathi Šrí Šankaračarja zmínil panu Bruntonovi o dvou světcích, schopných mu objasnit otázky ohledně *átmavidja* (poznání *átmanu*), když Šrí Ramana byl jedním z nich. Rámanánanda chtěl vědět, kdo byl tou druhou osobou. Od K. S. Venkataramany (novináře a spisovatele), který doprovázel Paula Bruntona do Čingleputu při návštěvě Šrí Šankaračarji se dozvěděl, že to byl, nyní již zestárlý, Šrí Rámánanda Svámí, který bydlel v Mahádanapuramu, blízko Tričinopoly. Protože Rámanánanda žil velice blízko Mahádanapuramu a, jak již řekl Šrí Bhagavánovi, navštívil Avadhútu Svámího v Sendamangalamu, Bhagaván se jej zeptal, zda potkal i Šrí Rámánandu Svámího. Rámanánanda odvětil, že nikoli, ale po té, co nyní o něm slyšel, by byl rád, kdyby se tak stalo. Ovšem knihy Šrí Rámánandy Svámího jej přiváděly téměř k zoufalství tím, že nemá žádnou šanci dosáhnout spásy, protože větší část svého života prožil tak, že by to Svámí považoval za bezbožný a hříšný život. Také mu chybí znalosti Véd a základních pravidel pro život Brahminů, takže ani nedokáže debatovat o otázce *mukti* (osvobození). Toužil po spáse, ale důraz na studium nesmírného množství sanskrtské či jiné literatury je problém, který se mu zdá nepřekonatelný. Rámanánanda by se rád dozvěděl, jestli v jeho věku existuje vůbec nějaké cesta, jak se z tohoto nemožného stavu dostat. Když potom našel to, co se zdálo být možným řešením, tedy složit v poklidu všechny tyto pochyby do rukou Šrí Ramany, neměl už pak tendence navštěvovat někoho jiného.

Šrí Bhagaván prohlásil, že nekonečné studium či vysoké vzdělání není pro seberealizaci nutné a že občas může více škodit než pomáhat. (*Poznámka: „Prosté poznání sebe sama je jistější cestou k Bohu, než obsáhlá bádání a rozumování“ – Následování Krista od Tomáše Kempenského*) Vysoce vzdělaný *pandit* (učenec a znalec sanskrtu) má větší *samsáru* (zde ve smyslu: pouta ke světu) než běžný člověk, jehož bezprostřední překážky, při pátrání po pravém Já, jsou soustředěny jen kolem jeho ženy, dětí a několika příbuzných a přátel. I takovýto člověk dokáže vytrvalým dotazováním rozbít svá pouta a uspět na cestě ke spáse. Ovšem *pandit* musí kromě překonání svých osobních vztahů zlomit ještě

i své pochyby a beznaděje, o kterých se dočetl v rozličných knihách. Ve skutečnosti platí, že na určitém stupni cesty je nezbytné snažit se zapomenout na vše, co kdy člověk četl. Šrí Bhagaván ještě dodal, že poznání pravého Já, je skutečné poznání a je neporovnatelné s jakýmkoliv poznáním, získaným studiem, a že poznání sebe sama či seberealizace se nedosahuje nějakým mimořádným studiem, **ale pouze a výhradně praxí**. Rámanánanda ani nedokáže sdělit, jak mu tato slova ulevila a utěšila ho.

Rámanánanda zůstal v ášramu až do neděle 21. července 1935, kdy prohlásil, že by bylo lepší se již nevracet do práce, ale zůstat natrvalo s Bhagavánem. Bhagaván mu odpověděl, že není spoután časem ani prostorem, a proto si nemusí dělat starosti s tím, kde bude, čímž zřejmě mínil, že není nutné zde zůstat proto, aby mohla Bhagavánova milost působit. Protože Rámanánanda četl pár dopisů od lidí ze vzdálených zemí, kteří nikdy Šrí Ramanu neviděli, a přesto psali, že mají den co den jeho vedení, nebylo pro něj těžké přijmout toto ujištění a ráno 22. července se vrátit do práce.

Před odjezdem do ášramu mu přítel daroval knihu *Duchovní pokyny* od Šrí Svámího Brahmánandy (který působí ve spolku Rámakrišna Mutt) a následující stať ze stránky 225 oslovila Rámanánandu tak silně, zvláště po jeho zkušenosti v ášramu, že jakmile se vrátil domů, napsal Šrí Niranjánándovi Svámímu, že s od této chvíle zasvěcuje do služby Šrí Ramanovi.

Běžní lidé si pod pojmem guru představují někoho, kdo šeptá mantru do žákova ucha. Nezajímá je, jestli má všechny oprávnění k tomu, aby byl skutečným Mistrem. Dnes již takovéto pojetí přestává platit. Nyní se uznává to, že nikdo jiný, nežli realizovaná bytost, nemá oprávnění být duchovním učitelem. Ten, kdo sám cestu nezná, ji ani nemůže ukazovat ostatním.

Život s Mistrem

Brzy ráno 14. září 1935 ve čtyři hodiny nebyl Rámanánanda schopen dosáhnout obvyklého vnitřního klidu. Proto v duchu vyčítal Šrí Bhagavánovi, že jej nesvlažil svojí milostí, což byl podle něj důvod, proč nemohl pevně udržovat vyrovnanost mysli. V tu chvíli zaslechl v nitru tichý hlas, který říkal: „Pokud se cítíš zklamaný, uděleš nejlíp, když se vrátíš ke mně.“ Rámanánanda nevěděl, jak se rozhodnout, ale přesto opustil domov, s rozhodnutím nevrátit se dříve, dokud od nějakého svámího nezíská útěchu a dobré soustředění mysli. Pak jej napadlo, že by bylo možné takové požehnání obdržet od Šrí Rámánandy Svámího, který žil nedaleko jeho domova a o němž tak uznale mluvil Šrí Šankaračárja. Rámanánanda se tam proto vydal ještě týž večer. V noci svámího nenašel. Zůstal tedy u přítele a ráno se vykoupal v říčce Cauvery. Krátce nato si na břehu řeky sedl k meditaci, která byla nejenom dobrá, ale také trvala déle než obvykle. Okolo jedenácté hodiny potkal svámího, který se jej ptal nejen na to, co četl, ale i jaké jsou jeho zážitky a potíže. Když mu o nich Rámanánanda vyprávěl, svámí poznamenal, že to vypadá, jako by Rámanánanda dosáhl stavu *manolája* (dočasné zklidnění mysli – více je uvedeno v kapitole 8) a že by měl vyhledat *sadguru*. Svámí Rámanánandu požádal, aby se koncentroval na *gajátrí mantru*. Ten se v přítomnosti svámího cítil velice šťastný a těšil se z vnitřního klidu. Když se Rámanánanda svámího přátelsky zeptal, proč jej (moderního brahmína s krátkými vlasy, kterému chybí znalost sanskrtu a denních ortodoxních pravidel brahmínů) toleruje, i když je to v rozporu s tím, co napsal v knize *Ideál hinduismu*, svámí odpověděl, že knihu napsal pouze jako návod na cestě k seberealizaci, ale že to neznamená, že osoba, která již – patrně v důsledku předchozích činů (minulému *karmanu*) – dosáhla jeho úrovně, by se měla znovu začít učit vše od počátku. Jeho pokyny byly naprosto jasné a názorné.

Rámanánanda se vrátil domů v neděli v noci s pocitem, že by mohl obdržet nějaké zjevné potvrzení Mahárišiho přivolání, což opravdu nastalo, když v pondělí přišel do své kanceláře, kde našel dopis s datem 14. 9. 1935 (bylo to datum, kdy měl problémy s meditací a uslyšel onen vnitřní hlas). Dopis byl od jednoho z Bhagavánových dlouholetých stoupenců a kromě jiného v něm byla i následující věta: Doufám, že z milosti Bhagavána sem budete moci při nejbližší příležitosti brzy přijet a osobně obdržet jeho požehnání.

Rámanánanda to považoval za potvrzení jeho vnitřního poselství, vzal si proto u svého zaměstnavatele dva měsíce dovolené v naději, že pokud se během této doby dostaví nějaký hmatatelný důkaz jeho duchovního pokroku, pak zcela zpřetrhá své rodinné vztahy, vzdá se práce a bude se věnovat výhradně seberealizaci. Jeho matka, již bylo sedmdesát let, při pomyšlení na Rámanánandův odchod z domova, plakala. Připadalo jí to jako nesplnění určených povinností. Rámanánanda se pak modlil ke Šrí Ramanovi, aby mu dal schopnost matku utěšit, a vzpomněl si na tamilský veršík, který zmiňuje, že jako je nemožné vrátit vylihnuté kuře zpět do vajíčka, tak také i duše, která opustila skořáčku nevědomosti, se do ní již nedokáže navrátit. Se zánikem nevědomosti a po zničení iluze, že tělo je já, se duše již nikdy nemůže vrátit zpět do koloběhu života a smrti.

Opravdovost čili víra (sraddha)

Víra je pro dosažení poznání nepostradatelná – Bhagavadgíta, kap. VI, verš 39

Během své návštěvy Šrí Ramanášramu koncem července spatřil Rámanánanda poznámky k významnému dílu Šrí Ramany – *Ulladu Narpadu* neboli *40 veršů o Skutečnosti* – a zatoužil si udělat kopii. Neměl však dost času, takže domu odjel bez kopie.

Když se nyní vrátil zpět do ášramu, jeho první věcí bylo, že si od Šrí Bhagavána půjčil jednu kopii a začal si ji pro sebe opisovat. Když Šrí Bhagaván viděl, s jakou vážností (*sraddha*) si dílo opisuje, třebaže to Rámanánandovi působilo potíže a námahu (protože nebyl zvyklý sedět na zemi a ustavičně opisovat), vyprávěl mu historku o *sannjásinovi* a jeho žácích, aby vysvětlil, co se míní výrazem *sraddha* – opravdovost. Kromě Rámanánandy naslouchali historce ještě dva stoupenci, kteří dlouhodobě pobývali v ášramu, a několik návštěvníků.

Jeden guru měl osm žáků. Jednoho dne je všechny požádal, aby udělali kopie jeho učení. Jednomu ze žáků, který před zřeknutím se světa vedl lehkovážný život, se do opisování nechtělo. Proto zaplatil svému spolužákovi dvě rupie, aby udělal jednu kopii i za něj. Jednoho dne guru prohlížel kopie a zpozoroval, že dvě knihy jsou napsány stejným písmem. Žádal tedy po svých žácích vysvětlení. Ten, kdo ty opisy pořídil, ale i ten, kdo jej k tomu přiměl, se přiznali a řekli, jak to bylo. Mistr poznamenal, že ačkoli je pravdomlupnost základní vlastností duchovního uchazeče, přesto sama o sobě nevede k cíli. Nezbytná je také *sraddha* (opravdovost záměru), která chyběla tomu žákovi, který pověřil vypracováním opisu svého kamaráda, a proto se guru tohoto žáka zbavil. Guru ještě sarkasticky dodal, že spása má mnohem větší cenu, ale že si ji žák může klidně koupit a nemusí podstupovat duchovní výcvik. S těmito slovy žáka propustil.

Nudné opisování mohlo Rámanánandu odvrátit od dokončení práce, ale tento příběh mu dodal mnoho sil, aby dokončil opisování sám, vlastní rukou, a také, aby usilovně a bez přestání směřoval k cíli, který je v díle zmíněn.

Tento příběh je zde uveden k povzbuzení jiných uchazečů.

Ovládnutí mysli

Samotná mysl je příčinou jak lidského otroctví, tak i osvobození – Amritabindu Upanišad

Stoupenec: Stále jsem se nenaučil, jak ovládat svoji mysl. Mám proto v úmyslu odjet a vyhledat *ekantavasam* (život o samotě) na severu Indie a přeji si Bhagavánovo požehnání.

Bhagaván: Kvůli *ekantavasam* jste šel celou dlouho cestu do Tiruvannamalai, teď jste v bezprostřední přítomnosti a blízkosti Bhagavána a přece se nezdá, že byste získal duševní klid. Nyní chcete jít někam jinam a odtamtud budete chtít jít zase dál. Vašemu cestování nebude nikdy konec, dokud si neuvědomíte, že je to vaše mysl, která vás takto ovládá. **Nejdříve ovládněte mysl, a pak budete šťastný, ať už jste kdekoli.** Nevím, zda jste četl přednášky svámího Vivékanándy? Mám dojem, že někde v nich je příběh muže, který zkouší pohřbít vlastní stín a zjišťuje, že stín se znovu objevuje nad každým lopatou hlíny, která je do hrobu hozená, takže stín nelze nikdy hlínou zaházet. Stejně je na tom i člověk, který se pokouší pohřbít své myšlenky. **Proto se musí člověk pokusit dostat až na úplné dno, odkud myšlenky pramení a zde vykořenit myšlenky, mysl a přání.**

S: Když jsem jednu či dvě hodiny pobyl na hoře Arunáčale, někdy jsem dosáhl většího klidu mysli nežli zde, což konec konců nasvědčuje, že osamělé místo je pro kontrolu mysli vhodnější.

B: Ovšemže, ale pokud byste tam zůstal o hodinu déle, zjistil byste, že ani toto místo vám neposkytuje klid, o kterém mluvíte. Ovládejte mysl a pak se vám i peklo stane nebesy. Zbylé řeči o samotě, životě v lese apod., jsou jen tlacháním.

(Poznámka: „Lidé stále vyhledávají ústraní. Na venkově, u moře, v horách. I ty sám po něm prahneš. Ale to všechno je naprostá hloupost, protože můžeš vždy vstoupit do svého nitra.“ Marcus Aurelius.

„Běž sem, utíkej tam; nedejdeš klidu, pokud nespočineš v pokorném podrobení se moci svrchovaného pána. Představa změny obydlí oklamala mnohé.“ Následování Krista – Tomáš Kempenský.)

S: Když samota a odchod z domova nejsou nutné, tak proč sem Bhagaván ve svých sedmnácti letech přijel?

B: Jestliže tatáž síla, která sem dopravila toto (Bhagaván tím míní sebe samotného), by vás měla také odvést z domova, pak se jí samozřejmě podvolte. Ale odchod z domova, na základ vašeho rozhodnutí, nemá význam. **Vaše povinnost tkví v praxi, v neustálém provádění sebekoumání.**

S: Není nutné vyhledávat společnost moudrých (světců a mudrců)?

B: Ano, ale nejlepší *satsang* je přebývání v pravém Já. To je také pravý *guhavásam* (život jeskyni). Uchýlit se do vašeho pravého Já představuje přebývání v jeskyni. Sdružování se s moudrymi je ale zajisté velikou pomocí.

S: Mám dojem, že sledováním kořene *mantry*, kterou opakují, docílím stejného utišení mysli, jako kdybych si položil dotaz „Kdo jsem já?“. Byla by chyba pokračovat v tomto sledování *mantry* nebo bych se měl věnovat výhradně zkoumání „Kdo jsem já?“?

B: Ne. Můžete sledovat kořen jakékoli myšlenky nebo *mantry* a pokračovat v tom tak dlouho, **dokud na vaše zkoumání nedostane odpověď.**

S: Jaký účinek má *džapa* nebo *mantra*?

B: Vede k odvrácení pozornosti mysli. Mysl je jako řečiště. Myšlenky jsou silný proud a *mantra* je zátarasem či hrází, postavenou do cesty tomuto proudu, aby se voda odklonila tam, kde je jí třeba.

S: Nějakou dobu, když bylo dosaženo klidu mysli, jsem slýchal jakýsi zvuk. Zprvu to znělo, jako by člověk stál blízko válcovny plechů. Později se zvuk podobal pískání parního stroje. Slyšel jsem to pouze během meditace, když jsem byl doma. Ale tady ten zvuk slyším neustále, ať už jsem s vámi nebo se procházím okolo ášramu. (*Pozn. Nyní tento zvuk připomíná bzučící včelu.*)

B: Ptejte se, kdo slyší zvuk. Čas od času si tuto otázku opakujte.

Kontrola mysli versus zničení mysli

Stoupenec: Když hledám zdroj, ze kterého pramení „já“, dostanu se do stavu ztišení mysli, za který se dál nemohu dostat. Nemám žádnou myšlenku a je tam prázdnota a nicota. Proniká tím však mírné světlo. Cítím, že jsem to já sám, nemajíce těla. Nemám ani poznávání ani vidění těla a jeho tvaru. Zkušenost vydrží skoro půl hodiny a je půvabná. Je správný závěr, že vše, co je nezbytné k zajištění věčného štěstí (tj. svobody či spásy nebo ať to nazveme jakkoli) je nutnost setrvat v praxi tak dlouho, dokud nebude zážitek trvat hodiny, dny a měsíce?

Bhagaván: Nejedná se o osvobození. Tento stav je označován jako *manolája* čili dočasné utišení myšlenek. *Manolája* představuje koncentraci – dočasné zadržení pohybu myšlenek. Jakmile koncentrace končí, staré o nové myšlenky se jako obvykle vyřítí ven a i kdyby měl tento dočasný klid mysli trvat tisíc let, nikdy nepovede k úplnému zničení mysli, což je to, čemu se říká spása či osvobození od zrození a smrti. **Praktikující musí být proto stále bdělý a ptát se v nitru, kdo má tuto zkušenost**, kterou vnímá jako příjemnou. Nepoloží-li dotaz, vstoupí do dlouhého transu nebo hlubokého spánku (*jóga nidra*). Mnohým se na tomto stupni praxe nedostávalo správného duchovního vůdce, takže propadli klamnému pocitu spásy a jen několik málo usilujících dosáhlo bezpečně cíle. Bylo to buď v důsledku jejich dobrých činů v minulých životech, nebo zásahem nejvyšší milosti.

Pak Šrí Bhagaván vyprávěl následující příběh: Jeden jogín prováděl po mnoho let duchovní cvičení (*tapas*) na břehu Gangy. Když dospěl k vysokému stupni pohroužení, uvěřil, že pokud bude prodlužovat dobu trvání těchto stavů, dosáhne spásy, a tak pokračoval v těchto cvičeních. Jednoho dne, než se ponořil do hluboké koncentrace, dostal žízeň a vyzval svého žáka, ať mu přinese z Gangy trochu vody. Ale než se žák s vodou vrátil, vstoupil jogín do *samádhi* a setrval v něm po mnoho let, během nichž i řeka změnila svůj tok. Když ze *samádhi* procitnul, hned prosil o vodu, ale v dohledu už nebyl ani žák ani řeka.

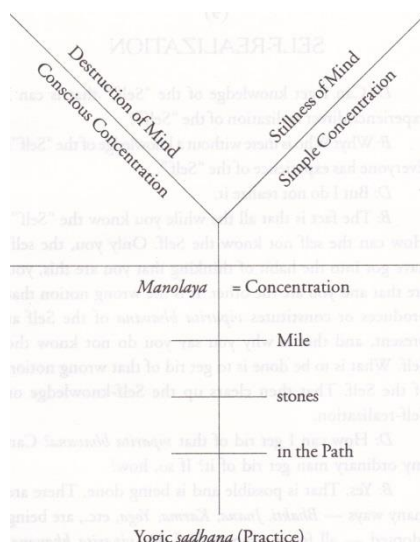
První věcí, na kterou se ptal, byla voda, protože než vstoupil do hluboké koncentrace, byla voda hlavní myšlenkou v jeho mysli. Ale ať už byla jeho koncentrace jakkoli hluboká a dlouhá, vedla jen k dočasnému ztišení myšlenek, a proto se mu myšlenka na vodu vrátila ihned s původní naléhavostí a silou, jakmile nabyl vědomí. Jestliže se takto zhmotní i myšlenka, která byla v mysli krátce před meditací, pak není pochyb o tom, že nebudou zničeny ani hlouběji zakořeněné myšlenky. A pokud spása spočívá ve zničení myšlenek, můžeme říci, že onen jogín dosáhl spásy?

Sádhakové (hledají) málokdy chápou rozdíl mezi dočasným ztišením mysli (*manolája*) a trvalým zničením mysli (*manonása*). *Manolája* je dočasné ztišení pohybů mysli, a i když toto dočasné období může trvat třeba tisíce, přechodně ztišené myšlenky vyvstanou ihned, jakmile stav *manolája* odezní. Člověk proto musí pečlivě bdít nad svým duchovním pokrokem. Nesmí dovolit, aby se jej zmocnilo čarovné ticho mysli. **Když tento okamžik prožívá, musí vzkřísit vědomí a tázat se do nitra, kdo je ten, kdo prožívá toto ztišení.** Třebaže člověk nesmí dopustit, aby jej obtěžovaly nějaké myšlenky, současně nesmí být překvapen tímto hlubokým spánkem (*jóga nidra*) neboli sebe hypnózou. **I když je takové ztišení mysli známkou pokroku, je současně i místem, z něhož vede jedna cesta ke spáse**

a druhá k *jóga nidra*. Nejsnazší, nejpřímější a nejkratší cestou ke spáse je sebezkoumání. Zkoumáním povedete sílu mysli hlouběji, dokud nedosáhne svého zdroje a nesloučí se s ním v jedno. Pak obdržíte odezvu z nitra a zjistíte, že v něm spočíváte, když jste zničili všechny myšlenky jednou provždy.

Dočasné ztišení mysli se automaticky dostavuje při obvyklém konání praxe a je jasnou známkou pokroku. Nebezpečí spočívá v chybném chápání ztišení mysli jako konečného cíle duchovní praxe. Právě zde je duchovní vůdce nezbytný a aspirantovi ušetří mnoho času a energie, která by jinak přišla vniveč.

Rámanánanda si nyní uvědomil, že toto důležitého ponaučení, které přišlo ve správný okamžik jeho duchovní cesty, bylo důvodem, proč se bez svého rozhodnutí a vlastně proti své vůli dostal ke Šrí Ramanovi, a to prostřednictvím zásahu jeho nadřazeného. Rámanánanda se dostal přesně k bodu, kde se cesta rozdvouje. Jedna vede ke zničení mysli (ke spáse) a druhá k *jóga nidra* (dlouhodobému hlubokému spánku). Na tomto stupni byl nezbytný ukazatel směru a ten musí mít nevyhnutelně podobu gurua v těle, realizované bytosti. Možná se tak stalo v důsledku záslužných činů z jeho minulého zrození a ne z toho současného, že se dostal k realizované bytosti v osobě Šrí Ramany, od nějž tyto pokyny získal. Pokud by se tak nestalo, pak by pravděpodobně tápal stejně, jako onen jogín na březích Gangy, v příběhu vylíčeném výše. Následující schéma možná objasní tento bod cesty.

Překlady pojmů:

- Yogic *sádhana* (practice) – jógová *sádhana*, duchovní praxe
- Mile stones in the path – vývojové milníky na duchovní cestě žáka
- *Manolája*, concentration – stav dočasného ztišení mysli (*manolája*), který se dostavuje v důsledku duchovní koncentrace
- Stillness of mind, simple concentration – ztišení mysli v důsledku prosté či jednoduché koncentrace
- Destruction of mind, conscious concentration – zničení mysli v důsledku sebe si vědomé koncentrace

Seberealizace

Stoupenec: Mohu získat poznání pravého Já, tedy mohu zažít přímé uvědomění pravého Já?

Bhagaván: Proč se ptáte. Existuje někdo bez poznání pravého Já? Zkušenost pravého Já má každý.

S: Ale já si ji neuvědomuji.

B: Skutečnost je taková, že pravé Já znáte neustále. Jak by já nemohlo znát pravé Já? Pouze vy, (jakožto) já, máte zvyk myslet si, že jste toto či tamto nebo něco dalšího. A to je chybný názor, který vytváří či vede k představě *viparita bhavana* (doslova protiklad ke skutečnosti, zde ve významu neznalosti) o pravém Já, a proto říkáte, že pravé Já neznáte. Klamné představy o pravém Já se musíte zbavit. To pak vede k sebepoznání neboli k seberealizaci.

S: Jak se mohu zbavit *viparita bhavana*? Může to dokázat obyčejný člověk? A když ano, tak jak?

B: Ano, je to možné a byli tací. Existuje mnoho způsobů – *bhakti*, *džňána*, *karma*, *jóga* a další. Všechny vedou k odstranění *viparita bhavana*. **Ale hlavní způsob je prostý.**

S: Ale já neznám metody ani pravé Já.

B: Kdo nezná co? **Položte si otázku a sledujete dotaz – kdo je ten, kdo říká, že nezná. Když si kladete otázku, pokuste se prozkoumat (či proniknout k) „já“, pak „já“ zmizí. To, co zůstane, je sebepoznání neboli seberealizace.**

S: Ale jak to udělat? Není nezbytná pomoc gurua a není nezbytná i pomoc Boha?

B: Proč? Obojí je zahrnuto v praxi. Na závěr zkoumání, tzn., po dosažení cíle, shledáte, že použité metody a prostředky jsou samy o sobě cílem. **Guru nás nakonec zavede k Bohu a Bůh se projeví jako vaše vlastní, skutečné, pravé Já.**

S: Není však nezbytná milost gurua a Boha, abychom dosáhli pokroku při *vičáře* (zkoumání)?

B: **Ano, ale vičára, kterou provádíte, je sama o sobě milostí gurua a Boha.**

S: Prosím vás, požehnejte mi vaší milostí.

Maháriši zůstal chvíli tiše, čímž dokázal, že už jen jeho samotná tichá přítomnost ve věčném (*sahadža*) *samádhi* je pro dychtivého tazatele stále jsoucí pomocí, která uhasí jeho duchovní žízeň. Pak řekl:

B: Pokračujte ve vašem zkoumání.

S: Ale jak? Nevím, jak postupovat?

B: Kdo to neví? Říkáte „já“, a přesto tvrdíte, že „já“ neznáte. Může být někdo neznalý sebe sama? Není to směšné a nemožné? Kdyby tu k dosažení nebo poznání bylo něco jiného (než vy sám), pak byste možná při dosahování nebo poznávání tohoto mohl pociťovat obtíže. Ale jak můžete být neznalý v případě věčně přítomného, nemizícího „já“? Musíte neustále bojovat s vaší klamnou představou o „já“, a tak se zbavíte. Udělejte to.

S: Není při tom nutná a prospěšná pomoc gurua?

B: Ano, aby vás přiměl začít se zkoumáním. **Ale pokračovat ve zkoumání musíte vy sám.**

S: Jak dalece mohu při tom spoléhat na milost gurua? A kam až se mám se svým zkoumáním dojít?

B: Zkoumáním musíte odstraňovat vaše špatné představy, dokud není zničený poslední špatný názor – tedy dokud není uvědoměno pravé Já.

S: Jak mohu pomoci druhým?

B: Kdo tu je, abyste mu pomáhal? Kdo je ono „já“, které chce pomáhat druhým? Tohle si nejdřív ujasněte a pak se vše samo urovná.

S: Ohledně pomoci Íšvary (vtěleného Boha) v mém úsilí, neměla by být zabezpečená modlitbou, uctíváním apod.? Nebylo by to užitečné?

B: **Milost Íšvary (Boha), jeho uctívání atd., to vše jsou pomocné prostředky, které jsou nutné tak dlouho, dokud není dosaženo cíle.** Když je tu dosažení, je Bůh pravým Já.

S: Které prostředky budou zvláště užitečné?

B: To záleží na okolnostech každého případu.

S: Která cesta je pro mě nejvhodnější? Nebude veškerá pomoc poskytnutá Bohem?

B: *Bhakti, karma, džňána a jóga*, všechny tyto cesty jsou jedinou. **Nemůžete milovat Boha, aniž byste ho poznal, stejně tak jej nemůže poznat, aniž byste jej miloval. Ve všem, co konáte, se projevuje láska, a to je karma.** Vývoj mentálního chápání (*jóga*) je nezbytnou přípravou k náležitému poznání či milování Boha.

S: Mohu provádět praxi myšlením (meditací) „já jsem Bůh“? Je to vhodná praxe?

B: Nač takto myslet? Opravdu jste Bůh. Ale kdo myslí nebo říká „jsem člověk, jsem člověk“? Pokud by bylo nutné odstranit protikladnou myšlenku, např. že je někdo zvíře, pak by samozřejmě bylo vhodné říkat „jsem člověk.“ Když má člověk chybný názor, že je tím či oním, pak s ohledem na jeho falešné představy může vykonávat praxi, že není tím, za co se považuje, ale je Bohem či pravým Já. Ale když svoji praxi ukončí, výsledkem není vůbec žádná myšlenka (např. já jsem Bůh), ale čiré sebeuvědomění, které je nad pojmovým myšlením.

S: Není to tak, že všemilující, vševědoucí a všemocný Bůh se postará o vše, co je nutné seberealizaci?

Vnitřním smyslem tazatele bylo – Máme být vždy závislí na rozmarech a představách gurma, ať už je jakkoli proslulý? Pokud ano, tak kde je svoboda pravého Já a spoléhání se na něj?

Od Bhagavána, jako nějaký šíp, přilétla přímočará odpověď, jakoby snad chápal vnitřní problém tazatele lépe, než on sám.

B: Nemyslete si, že toto tělo je guru (ukazuje na své tělo).

S: Obávám se, že seberealizace není nic snadného k uskutečnění.

B: Proč oslabovat sám sebe očekáváním nezdaru na vaší cestě? Usilujte. Jste tu. K opravdovému hledajícímu přijde seberealizace v okamžiku.

Pro objasnění uvedeného jednou vyprávěl Šrí Bhagaván následující historku:

Příběh krále Džanaky

Král Džanaka jednou naslouchal filozofickému pojednání od hlavního, královského *pandita* (učence). V jisté pasáži se psalo, že jezdec na koni, který vloží jednu nohu do třmenu a rozjímá o realizaci, by jí mohl dosáhnout ještě dříve, než do třmenu vloží i druhou nohu. Tedy, že uskutečnění je takto rychlé a náhlé. Džanaka zastavil *pandita* ve čtení a požádal jej, aby mu to převedl. *Pandit* se přiznal, že je jen teoretik a že není schopen udělit skutečné poznání. Džanaka oponoval, že text je buď falešný, nebo že přehání, ale *pandit* to odmítal připustit. I když sám nedokázal poskytnout skutečné poznání, tvrdil, že text nemůže být falešný nebo přehnaný, protože se jedná o slova zkušených mudrců dávnověku. Džanaka se na *pandita* rozlobil a v záchvatu hněvu jej uvrhl do

vězení. Stejně pak potrestal každého *pandita*, který byl pokládán za moudrého, ale nedokázal prakticky osvědčit obsah posvátných písem.

Z obavy před uvězněním někteří *pandité* dobrovolně opustili zemi. Dva či tři z nich prchali přes hluboký les, kde je náhodou potkal mudrc Áštavakra s osmi tělesnými vadami (*ášta* = osm a *vakra* = pokřivení, ohnutí). Když zjistil, co nepříjemného se jim stalo, nabídl se, že onen text králi Džanakovi vysvětlí a uvězněné *pandity* dostane na svobodu. Mudrci byli jeho smělym prohlášením ohromeni, ale vzali jej ke králi. Král při pohledu na mudrce povstal a s velkou úctou jej pozdravil. Áštavakra mu přikázal, aby propustil všechny *pandity*. Džanaka si pomyslel, že takovýto rozhodný příkaz může vydat jen ten, kdo je schopný vyhledat a rozpustit všechny jeho pochyby.

Král a Áštavakra se pak odebrali do nedalekého lesa. Džanaka vložil jednu nohu třmene sedla koně a vybídl Áštavakru, aby dosvědčil pravost písma. Mudrc se jej však zeptal, zda jejich vzájemný postoj reprezentuje vztah mezi žákem a mistrem. Džanaka okamžitě porozuměl smyslu otázky, slezl z koně, uklonil se před Áštavakrou a prosil jej o poučení.

Áštavakra mu řekl, že žák by se měl svému mistrovi zcela odevzdat a vzdát se i svého majetku a všeho ostatního předtím, nežli bude vyučován *brahman džňáně* (poznání nejvyšší skutečnosti či ztotožnění se s ní). Džanaka vše odevzdal. Pak Áštavakra řekl: „Správně!“ Džanaka byl náhle jako omámen a zůstal stát jako socha. Áštavakra odešel. Čas plynul. Poddaní krále očekávali jeho návrat, a když nikdo nepřijížděl, s úzkostí jej začali hledat. Když přišli ke králi, ten stále ještě nehybně stál. Poddaní byli překvapení a zděšení, protože král si jejich přítomnost neuvědomoval a na jejich dotazy nereagoval. Sháněli se po Áštavakrovi v domnění, že musí být kouzelníkem, který jejich krále očaroval a chtěli jej potrestat. Nejdříve se ale zajímali o králův stav, a aby mu mohli alespoň nějak pomoci, přinesli jej do města na nosítkách. Králův stav se nijak neměnil.

Královi rádci naléhali na Áštavakru, aby domnělé kouzlo odstranil a přivedl krále k normálnímu vědomí. Zároveň jej obžalovali z čarodějnictví. Áštavakra pohrdavě přehlížel jejich hloupé poznámky a zavolal na krále Džanaku, který zareagoval na jeho zvolání a okamžitě jej pozdravil. Rádci byli překvapení. Áštavakra řekl králi, že byl lidmi zlovolně obviněn z toho, že krále uvedl do těžkomyslného stavu a zároveň jej požádal, aby dál normálně vykonával svoji funkci. Ještě dodal, že **brahman džňána může být předána jen oprávněným osobám** a protože král touto zkouškou úspěšně prošel, může mu ji předat. S těmito slovy složil Áštavakragítu, jejímž hlavním tématem je, že *brahman* není něco nově nalezeného či od člověka odděleného a **že k uvědomění brahman není zapotřebí zvláštního místa ani času** a která končí výrokem *Tat Tvam Asi* – Ty jsi To, kde „To“ znamená věčné a nekonečné pravé Já.

Příštího ráno rádcové spatřili, že král Džanaka je svolal na shromáždění a že panuje jako obvykle. Na shromáždění se Áštavakra zeptal krále, zda jsou jeho rozptýleny jeho dřívější pochyby – že *brahman džňány* lze dosáhnout náhle a rychle, jak je popsáno v písmu. A pokud ano, tak ať přivedou koně, aby to bylo možno prokázat.

Král s veškerou pokorou prohlásil: „Pane! Jen kvůli své nevědomosti jsem pochyboval o pravdivosti písma. Nyní jsem si vědom, že pravdivé je každé jejich písmeno.“

Rádci poděkovali mudrci.

ÓM, ÓM, ÓM

Překážky a hathajóga

Stoupenec: Lidé, kteří meditují, říkají, že k nim přicházejí nové nemoci. Já sám cítím jakousi bolest v zádech a vpředu na hrudníku. Říká se, že je to boží zkouška. Může nám to Bhagaván vysvětlit a potvrdit, zda tomu tak je?

Bhagaván: Vně vás není žádný Bhagaván (Bůh), a proto není ani žádná zkouška. To, o čem se domníváte, že je zkouškou nebo nemocí, která pochází z duchovní praxe, je ve skutečnosti napětí, působící na vaše nervy a smysly. Mysl byla až dosud činná prostřednictvím *nádis* (nervových drah). Vnímala vnější objekty a udržovala tak spojení mezi sebou a (smyslovými) orgány vnímání. Nyní se po ní chce, aby se od tohoto spojení odtáhla, a to samozřejmě způsobuje napětí či odpor doprovázený bolestí, kterou lidé nazvou nemocí případně i boží zkouškou. Všechny tyto jevy zmizí, pokud budete v meditacích pokračovat a držet se výhradně myšlenky na uvědomění svého pravé Já či na seberealizaci. **Neexistuje větší lék, než jakým je tato jóga vědomí čili spojení s Bohem neboli s *átmanem*.** Odkládání dlouho pěstovaných *vásán* (zvyků) je nutně provázeno bolestí.

S: Říká se, že praxe *hathajógy* účinně zbavuje člověka nemocí, a je proto nezbytnou před započítím praxe *džhána jógy* (cesty poznání).

B: Nechte ty, kdo toto říkají, cvičit *hathajógu*. Zde je tomu jinak. **Nepřetržitým sebezkoumáním budou účinně odstraněny všechny nemoci.**

S: A co *pránajáma*?

B: Co je s ní? I když o ní nemluvíme ve známých pojmech jako *púrakam*, *réčakam*, *kumbkaham* a *matrá* (nádech, výdech a zádrž dechu v časovém intervalu), říkám, že *pránajáma* může být cvičena. **Mysl a dech pramení ze stejného zdroje. Pokud zastaví pohyb jednoho, samočinně se zastaví i druhé.** Kontrola mysli je snazší než kontrola dechu. Kontrolu dechu se podobá násilnému dojení krávy, kdežto kontrola mysli je přemluvení krávy nabídnutým krmivem a něžným poplácáním po hřbetě.

Jednou, když Šrí Bhagaván hovořil o *hathajóze*, povyprávěl přitom příběh ze života Prabhulingy.

Prabhulinga, zakladatel lingajatské sekty, (nyní ponejvíce rozšířené ve státě Mysore), cestoval krajem, aby pozvedl duchovnost. V Gokarnamu (proslulém hinduistickém poutním místě na západním pobřeží Indie, několik mil jižně od Goji) se potkal se slavným jogínem Gorakhnathem. Jogín jej přivítal uctivě, ale i pyšně, protože si byl vědom svých mimořádných sil. Považoval svého hosta víceméně za sobě rovného, takže byl potěšen setkáním s ním a jeho pozdravením a ptal se jej, kým je.

Prabhulinga odpověděl, že je jen tím, kdo od základu zničil své ego, uvědomil si sebe sama, a tak poznal, kdo je. Divil se, co by tedy měl povídat neexistující osobě, která lpí na svém pomíjivém tělu.

Gorakhnath, který se se svým tělem ztotožňoval, odpověděl: „Jedině ten nezemře, kdo získal nesmrtelnost těla díky milosti Šivy a pojídáním gulik. (Poznámka: *Gulika* je léčivá rostlina, která údajně roste na svazích *Sahjadri*, poblíž *Gokarnamu*, a o ní někteří lidé tvrdí, že ji požíval i známý svatý *Xavier*, jehož neporušené tělo se stále nachází v *Goa*. Předpokládá se, že rostlina natolik energetizuje tělo, že to se nerozpadne ani stovky let po smrti.) Takže ten, kdo tuto nesmrtelnost nezískal, zemře.“

Prabhulinga poznamenal: Mluvíš, jakoby bytí v nehynoucím těle bylo tvým skutečným bytím a smrt těla tvou smrtí. Je jasné, že se domníváš, že jsi tělem. Můžeš se porovnávat leda tak se zástupem nevědomých lidí (tzn., nejsi o nic lepší než kdejaký hlupák, třebaže jsi slavný *siddha jogín*). Pokud bys byl tělem, tak proč říkáš „mé tělo“? Každý o svém majetku prohlašuje: to jsou „moje šaty“, „moje zlato“ apod. Řekni mi o někom, kdo se ztotožňuje se šaty či zlatem apod. a říká: „jsem šaty, jsem zlato.

Gorakhnath odpověděl: Lidé říkají: já myslím, já jdu apod. Řekni mi prosím, co v těchto případech označuje ono „já“?

Prabhulinga: „Já myslím“ znamená spojení se schopností myslet. Podobně se i v dalších případech jedná o spojení s tělem, smysly a jejich schopnostmi. Uvaž, pokud by bylo já“ totožné s tělem, kolik „já“ by existovalo? Chybně považuješ za skutečné to, co skutečnost jen zakrývá (či je na ni zdánlivě navrženo).

Gorakhnath požádal Prabhulingu o objasnění slov: „ztratím svůj život“. Je tu jeden život, který by mohl ztratit nějaký druhý život?“

Prabhulinga řekl: Pravý význam slova „život“ je „životní dech“, i když jako život se obrazně označuje i pravé Já. Proč usiluješ o svoji vlastní zkázu tím, že se ztotožňuješ s pomíjivým tělem, složeným z masa, krve, kostí, tuku a tak dále, když písma prohlašují: PRAVÉ JÁ JE EXISTENCE, VĚDOMÍ A BLAŽENOST? Člověk, znechucený tímto tělem, jako předmětem zodpovědným za nekonečný koloběh zrodů a úmrtí, je oddán dosažení osvobození, a na své tělo bude nahlížet s odporem jako na špínu na cestě.

Jako se mudrci modlí k Šivovi, aby je osvobodil ze zajetí těla a jako lidé berou lék, aby se navždy zbavili choroby, není div divoucí, že ty, s pomocí boží laskavosti, se snažíš zachovat tělo na věky? Vzal by si nemocný lék, aby si podržel nemoc?

Bylo vůbec někdy zrozeno nějaké oslavované tělo, které nepotkala smrt? Stalo se, že kámen vržený vzhůru, nespadol na zem? **Stejně tak vše, co má začátek, má i svůj konec.** Jen to, co se nikdy nezrodilo, zůstává nedotčeno smrtí.

Nesmrtelnost svého těla jsi založil na braní léků a klanění se Bohu. Domyšlivě předpokládáš, že dny, které s tímto tělem tak dychtivě prožíváš, nikdy neskončí. Tento předpoklad je neudržitelný. Och, ty, jenž jsi tak skvělý v pokání! Buď již napříště žádostiv své spásy.

Gorakhnath se nechtěl nechat přesvědčit a ve sporu nehodlal ustoupit ani o píd'. Vyzval Prabhulingu, aby zkusil jeho tělo rozsekat dlouhým, ostrým mečem, který mu podal. Do jeho těla však nešlo tnout. Ale ani Gorakhnath nedokázal mečem poranit Prabhulingu, který jej k tomu následně vyzval, a to i přesto, že mu Prabhulinga řekl, aby použil veškeré své síly a i pomoci svého příbuzenstva. (*Poznámka: Myšlena je síla kvalit touhy, hněvu, vášně apod., s nimiž byl Gorakhnath zrozen.*) Gorakhnath tím byl překvapen a uznal nadřazenost Prabhulingy požádal jej, ať ho vyučuje *brahma vidja* (poznání *brahman*).

Prabhulinga pak vyložil poznání *brahman* těmito slovy: Gorakhnathe, nepředstavuj si, že tvé tělo je pravé Já. Hledej, kdo v něm přebývá (kdo přebývá v dutině Srdce) a jednou provždy se zbavíš náklady zrození a smrti. Ona dutina je jen tvým Srdcem a ten, kdo v ní přebývá, je Bůh – „Já jsem To“.

Sen, spánek a samádhi

Stoupenec: Jak lze ovládat sny?

Bhagaván: Ten, kdo je dokáže kontrolovat během *džagrat* (bdělého stavu) je může kontrolovat i když spí. Sny jsou jen dojmy, pocházející ze stavu bdění, a mysl se na ně rozvzpomíná, když sní, (tedy když se nachází ve spánku se sny, který je odlišný od hlubokého spánku – *sušupti*).

Tazatel, při vzpomínce na svůj sen, poznamenal: „Nerozumím, proč se v mém snu objevili obrovské postavy s opičími tvářemi.“

B: Pravé Já není omezeno. Je to mysl, která tvoří omezený tvar. Mysl má rozměry a sama dává vznikat jiným rozměrům. Skutečné omezení je v myslí. Mysl není odlišná od nejvyššího bytí. Zlatá ozdoba není pouhým zlatem, ale také není od zlata odlišná. Mysl představuje podivuhodnou, zázračnou sílu (*šakti*) nejvyššího bytí. Až po vzestupu myslí se objeví Bůh, svět a *džívové* (zde obyvatelé světa), zatímco ve spánku si tuto trojici neuvědomujeme. Toto je záhadná síla Boha. Ale i když si uvedené trojice nejsme ve spánku vědomi, přesto víme, že my jsme ve spánku existovali. Probuzení ze spánku je důsledek vzestupu myslí. Vědomí a nevědomí existuje jen s ohledem na mysl. V bdělém stavu se ztotožňujeme s myslí. Pokud nalezneme pravé Já za myslí, tak ona omezení pro nás nebudou existovat. Jakápak omezení byla v hlubokém spánku?

S: Žádných si nejsem vědom.

B: Ten, kdo říká, ničeho jsem si nebyl vědom, je také jen mysl. V hlubokém spánku jste jedno se skutečným pravým Já. To, co se v mezidobí objevuje (*myšleny jsou stavy bdění a snění – pozn. překl.*), také i zmizí. Pravé Já vždy trvá, ať už ve spánku, snu či v bdělém stavu. Pravé Já je podkladem pro projevení se stavu bdění a snění. Rozdílné stavy snění, spánku a bdění existují jen pro mysl. Trans a bezvědomí se také týkají jen myslí; pravé Já neovlivňují.

S: Říká Mistr, že není rozdíl mezi básníkem, umělcem, úředníkem a inženýrem?

B: Rozdíly jsou pouze v myslí a existují podle predispozic každého z nich. Kvůli *vásanám* (sklonům či tendencím myslí) neexistují dva stejní jedinci. Nevědomá mysl je jako citlivá fotografická deska, zachycující obrazy projevených předmětů, kdežto mysl mudrce jako čisté zrcadlo.

S: Je zde Mistr?

B: Kdo je Mistr? Myslíte si, že Mistr je na nějakém místě. Vidíte jeho tělo, ale jak Mistr vnímá sám sebe? Je pravým Já neboli *átmanem*. Každého spatřuje jako sebe sama. Jedině kdyby svět existoval od něj odděleně, tak by jej mohl vnímat. Když je pravé Já rozpoznáno jako svět, pak kde by měl svět existovat? Není žádného stvoření, udržování a ničení. To, co stále existuje, je pravé Já – *átman*. Takovéto myšlenky a představy se objevují u každého, s ohledem na jeho hledisko a podle úrovně zralosti jeho myslí. Jak budete v *sádhaně* dále a dále pokračovat, tyto pochybnosti ustanou.

To, co existuje, je vědomí. Vědomí a bytí se neliší. Existence je stejná jako vědomí, čisté, absolutní vědomí. Říkáte – jsem si vědom těla a podobně – ale čistě vědomí je za tím vším. Je to absolutní vědomí. Není možné se ptát na přechod z nevědomosti do nejvyššího, čistého vědomí. Obojího se zbavte – jak vědomí sebe sama (*jako individuální bytosti – pozn. překl.*), tak i nevědomosti a budete spočívat v přirozeném vědomí, které je čistým vědomím.

S: Říká se, že jsoucnost světa je klamná, že je to iluze, *mája*. Přesto spatřujeme svět den co den. Jak to může být klam?

B: Pojem klam zde znamená, že představa světa je navržena na skutečnost podobně, jako v temnotě (nevědomosti) překrývá představa hada skutečnost lana. To je *mája* – iluze.

S: Co je *mája*, iluze?

B: Vidíte-li led, aniž spatřujete vodu, pak to je iluze – *mája*. Hovořit proto o věcech, jako o zničení mysli a podobně, nemá smysl, protože i mysl je konec konců součástí pravého Já. Zbavení se *máji* představuje spočívání nebo přebývání v pravém Já, a to je *mukti* (osvobození). *Mája* není nějaká samostatná entita. Nepřítomnost světla nazýváme temnotou. Nepřítomnost poznání či poučení je nevědomost, iluze neboli *mája*.

S: Co je *samádhi*?

B: Když je mysl spojena s pravým Já v temnotě nevědomosti, hovoříme o *nidra* (spánku). Je to zahalení mysli nevědomostí. Je-li mysl ve vědomém tedy bdělém stavu, je to *samádhi*. *Samádhi* je trvalé přebývání v pravém Já za bdělého stavu. *Nidra* čili spánek je také přebývání v pravém Já, ale nevědomé. V *sahadža samádhi* je spojení s pravým Já trvalé.

S: Co je *kévala nirvikalpa samádhi* a *sahadža nirvikalpa samádhi*?

B: Vnoření mysli do pravého Já, bez jejího zničení, je *kévala nirvikalpa samádhi*. Tomuto brání čtyři překážky nebo také rozkolísanost:

1. mysl,
2. životního dechu – *prány*,
3. těla,
4. *drišti* (vnímání).

V *kévala nirvikalpa samádhi* není člověk osvobozen od *vásán* (tendencí mysli), a proto nedosahuje *mukti* (osvobození). Spásy je možné dosáhnout, až když jsou zničeny *samskáry* (vrozené sklony).

S: Kdy může člověk cvičit *sahadža samádhi*?

B: **Už od samého začátku.** I když člověk cvičí *kévala nirvikalpa samádhi* po mnoho let, pokud nevykoření *vásany*, spásy nedosáhne.

S: Říká se, že ani *džňánin* není oproštěn od vlivu *prárabdha* (karmanu, který uzrál k naplnění).

B: Ano, jiným lidem se *džňánin* jeví, jakože podstupuje následky svého karmanu. Jí jako ostatní, spí a trpí nemocemi těla. Tento dodatečný vliv *karmanu* je možné přirovnat k setrvačnému pohybu motoru po vypnutí proudu. Ale *džňánin* tímto není ovlivněn a ani si nemyslí, že zakouší z toho plynoucí potěšení a bolesti, protože nemá pocit, že je konajícím.

Odevzdanost a sebezapření

Stoupenec: Mám v úmyslu se zřeknout zaměstnání a trvale zůstat se Šrí Bhagavánem.

Bhagaván: Bhagaván je vždy s vámi, je ve vás, vy sám jste Bhagaván. Nemusíte se vzdát vaší práce a ani odcházet z domova, abyste si to uvědomil. Zřeknutí se neznamena se zbavit oblečení, rodinných vazeb, domova a podobně, ale zřeknutí se tužeb, náklonností a připoutaností. Není nutné opustit zaměstnání, ale odevzdat sebe sama Bohu, který nese náklad všech. Člověk, který se zříká tužeb a všeho dalšího, se vlastně noří do světa a rozšiřuje svoji lásku na celý vesmír. Rozšíření lásky a náklonnosti by bylo vhodnějším termínem k označení opravdového stoupence Boha, nežli zřeknutí se, protože ten, kdo se zříká bezprostřední vazeb ke světu, ve skutečnosti rozšiřuje pouta náklonnosti a lásky na širý vesmír, za hranice kasty, víry a rasy. *Sannjásin* (asketa bez rodinných pout), který zjevně odložil své šaty a opustil svůj domov, tak nečiní z odporu ke svým blízkým příbuzným, ale kvůli rozšíření své lásky na všechny kolem sebe. Když se toto rozšíření dostaví, člověk to nepociťuje, jako že utíká z domova, ale jako když zralé ovoce padá ze stromu. Ale do té doby je hloupostí opouštět svůj domov a práci.

S: Může každý vidět Boha?

B: Ano.

S: Mohu i já vidět Boha?

B: Kdo mi pomůže vidět Boha? Nepotřebuji snad vedení?

B: Kdo vás přivedl do Ramanášramu? S jakým vedením denně hledíte na svět? **Bůh je vaše vlastní pravé Já za tělem, myslí a intelektem.** Jak jste sám schopen spatřovat svět, tak také budete vidět vaše pravé Já, pokud se o to budete **upřímně** snažit. Vůdcem ve vašem hledání bude samotné pravé Já.

Bůh ve tvaru a bez tvaru

S: Kdykoli uctívám Boha jakožto jméno a tvar, pociťuji nutkání se ptát, zda to není chyba, když omezují Neomezené tím, že dávám tvar Beztvarému. Současně mám pocit, že nejsem stálý v uctívání beztvarého Boha.

B: Dokud vy sám reagujete na jméno, tak proč by mělo nějak vadit vaše uctívání Boha se jménem a ve tvaru? Dokud nepoznáte, kdo jste, uctívejte Boha ve tvaru nebo bez tvaru.

Některé překvapující události

1) Jednoho dne, když všichni návštěvníci odešli do jídelny na oběd, byl z jídelny vykáán mladý Brahmin. Když to Rámanánanda viděl, neměl ani chuť se posadit k jídlu. Nakonec sám sebe uchlácholil a pojedl. Stejně však byl události natolik rozrušený, že si ni nevezal *prašád* (kousek jídla darovaný Bhagavánovi, který část daru přijal a zbytek byl rozdělen mezi stoupence a návštěvníky). Kousek *prašádu* však Rámanánanda dostal později, ještě ten den. Ve tři hodiny odpoledne vběhla do haly opice a posadila se naproti Rámanánandovi. Ten se pokusil dát opici všechn svůj dosud držený *prašád*. Šrí Bhagaván se na něj díval a poznamenal, že pokud nakrmí jednu opici, nahnou se do ášramu stovky povalečů a změní ášram ze střediska *sádhaků*, *džňáninů* a *jogínů* na útulek lenochů. Každý, kdo si spojí tuto upřímnou poznámku s duševním stavem Rámanánandy, nemůže nedojít k závěru, že Bhagaván chtěl utěšit rozrušenou mysl Rámanánandy a přesvědčit ho, že Bůh každému určil jeho osud a je tedy naprosto zbytečné ztotožňovat se s utrpením a znepokojovat se božími činy.

2) Rámanánanda chtěl položit otázku Šrí Bhagavánovi a ještě ani nezačal, když mu Šrí Bhagaván odpověděl poukázáním na stranu 73, odstavec 2 z knihy *Tajná stezka* od Paula Bruntona, a poznamenal, že řeč, jak je uvedeno i v onom odstavci, jen zastírá pravdu a ruší promluvu ticha.

3) Šrí Bhagaván pomáhal ani ne desetiletým chlapcům učit se nazpaměť jeho sanskrtské dílo *Upadéša Sáram* a opravoval je. Rámanánanda se v duchu usmíval nad tou marností, protože chlapci by nedokázali pochopit ani základ této vysoce metafyzické básně. Ale aniž by Rámanánanda pronesl jediné slovo, Šrí Bhagaván se k němu otočil a řekl, že i když tyto děti nyní nemusí porozumět významu veršů, může to pro ně být později, až vyrostou a ocitnou se v nesnázích, nesmírnou pomocí a útěchou, když si na ně vzpomenou.

Třetí návštěva

Rámanánanda vždy míval dvě protichůdná přání. Chtěl navštěvovat Šrí Bhagavána, jak nejčastěji to bylo možné a současně návštěvy odkládal tak dlouho, dokud nepocítil nějaký hmatatelný důkaz o svém pokroku. Zřejmě však díky milosti Šrí Bhagavána byl k němu dostrkán nějakou událostí či jinak. Poprvé to bylo přes jeho přímého nadřízeného. Podruhé prostřednictvím telepatického pokynu, který byl v ten samý den potvrzen dopisem od jednoho z jeho dlouholetých stoupenců a tentokrát to byl opět vládní úředník, který Rámanánandovi řekl, že bude potěšen, pokud navštíví ášram zároveň s ním. Pro Rámanánandu to byl spíše nepřímý náznak, že udělá nejlépe, když co nejdříve navštíví Šrí Bhagavána.

Rámanánanda si vzal tentokrát patnáctidenní dovolenou a zůstal se Šrí Bhagavánem. Vědom si svého zhoršení v *jamě* a *nijamě* (*Poznámka: Morální příkazy a zákazy, která by měly být zohledněny před započítím duchovní praxe.*) Rámanánanda nepobýval trvale v přítomnosti Šrí Bhagavána, jak měl dříve ve zvyku. Bhagaván však při svých obvyklých procházkách nakukoval do jeho místnosti (obvykle kolem 10. hodiny ráno a v 15:30 odpoledne) a pokládal různé dotazy. V této době Rámanánanda ráno pil kávu a jedl rýžové knedlíky (*iddlis*), odpoledne měl jednu nebo dvě hrsti vašené zeleniny a v noci šálek mléka. Asi deset dní po jeho příjezdu, za krásného rána, se na Rámanánandu obrátil Šrí Bhagaván s dotazem: „Postačuje vám ráno káva a *iddlis*?“ Smyslem poznámky bylo, že jeho žáci, kteří provádí *vičáru* (zkoumání), si nemusí takto odříkat.

Pro poučení aspirantů je možné uvést, že Šrí Bhagaván často zmiňoval, že vše, co je na aspirantech (ohledně stravy) požadováno, je přijímat jakékoli jídlo, které je jim nabídnuto, **ve velmi malém množství**, bez vybírání si nebo trvání na určité dietě. Jaký to rozdíl oproti požadavkům *hatha jógy*, o jejíž praxi se uvádí, že je nezbytná k odvrácení nemocí a k udržení zdravého fyzického těla, což má napomáhat koncentraci. **Metoda dotazování, je-li vykonávána přesně podle pokynů a s jednobodově soustředěnou myslí, je schopna zničit všechny zárodky nemocí, ať už se objeví kdekoli a kdykoli.** Také se zdá, že Šrí Bhagaván zastával názor, že k praktikantovi sebezkoumání přijde *jama* a *nijama* samočinně, jako to bylo i v jeho případě. Šrí Bhagaván prohlásil, že když pobýval 18 měsíců v Gurumurthanu, jedl denně pouze jeden šálek mléčné kaše. Šrí Bhagaván zdůrazňuje **nepřetržitě jednobodové (soustředěné) zkoumání** a i začátečníku je jasné, že toto zkoumání, podobné *thailadháre* (klidnému proudu tekoucího oleje), zajistí samočinné spočinutí v *ásaně*, osvobození od hladu, žízně a nemocí. Problém je, že začátečník tento stav nedokáže snadno získat a musí zápolit s jeho váhavými tendencemi.

V průběhu této návštěvy zažil Rámanánanda další překvapení od Šrí Bhagavána. Ášram pravidelně navštěvoval velice dobře vzdělaný, nezaměstnaný mladík. Byl ve svém meditativní pozici tak nehybný a vydržel v ní tolik hodin, že Rámanánanda mu společně s dalšími stoupenci, ne-li se všemi, téměř záviděl jeho rychlý pokrok. Snad aby naše pochyby utišil, Šrí Bhagaván jednoho dne poznamenal, že onen mladík nemedituje o Bohu či pravém Já, ale že se modlí k němu (k Ramanovi), aby prostřednictvím jeho milosti získal práci. Šrí Bhagaván pak dodal, že svěštější lidé, kteří si přejí naplnění svých tužeb, by jejich naplnění měli hledat tam, kde je to možné, že on sám pro jeho práci nemůže

nic udělat. „Dávám zde lidem práci? Jsem *sannjásin* bez jakéhokoli majetku či práce.“ Mladík, který většinu z toho slyšel, ačkoli to navenek nedal najevo, později přiznal, že to, co Šrí Bhagaván řekl, bylo zcela správné.

Na konci svého pobytu podnikl Rámanánanda cestu do Tirupati, Kalahasti apod. O Šrí Bhagavánovi bylo známo, že neshledá prospěšnost podobných cest u žáků, kteří se zdáli být přesvědčeni o účinnosti metody koumání „kdo jsem já?“ a kteří znali druhořadý význam uctívání obrazů, opakování *džap* či *manter*. Šrí Bhagaván propustil Rámanánandu s prostým: „Ano, ano.“ Tento nevyslovený, ale jasný nesouhlas a také vznešenost Bhagavánova učení, stále pronásledoval mysl Rámanánandy, ať už cestoval po Sedmi pahorcích, k vodopádům Papavinasam, do Kalahašti, Šrí Vjása ášramu, Džerpadu, Kailasanatha Konai, ke chrámu a vodopádu Nagari Buggi, chrámu Tiruttani atd. Proto, když se Rámanánanda ze svých cest vrátil a opět stál před Šrí Bhagavánem, třásl se. Ale naštěstí, úsměv Šrí Bhagavána a jeho poznámka, že o Rámanánandovi zrovna mluvili, když tu on náhle přišel, to vše Rámanánandu nesmírně utěšilo.

Závěr

Než skončí popis zkušeností Rámanánandy a jeho vzpomínek na Šrí Bhagavána, které si Rámanánanda zapsal pro svůj prospěch i k prospěchu dalších stoupců, je vhodné přidat jedno či dvě varování před plytkým a povrchním vnímáním dojmů, které si může návštěvník z ášramu odnést, což by bylo velkou překážkou v jeho duchovní praxi.

Jeden tamilský učenec, který přibližně v prosinci 1936 navštívil ášram, se Rámanánandy zeptal, proč, i přes veškeré řeči o Bhagavánově univerzální lásce, nejlí Rámanánanda společně s Mahárišem a dalšími stoupci, bez ohledu na kastu, víru nebo rasu. Rámanánanda mu připomněl příběh Šrí Šankary a jeho žáků, a dodal, že všechny dopravní prostředky, které vidí, tedy vůz tažený býčkem, auto, tramvaj nebo vlak, potřebují nějakou formu vozovky. Ale zatímco dvoukolák může jet po jakékoli cestě, přes bláto či písek, jen když není zarostlá, tak automobil potřebuje dlážděnou cestu, vlak, jedoucí rychlostí více než 60 mil za hodinu, potřebuje nejenom dvě pevné koleje, ale také jejich pevné přichycení k náspu, kdežto letadlo žádnou cestu nepotřebuje. Jeho cesta a cíl není závislá na tom, jak se vinou cesty na zemi. Podobně i my, dokud se pohybujeme v tomto světě, jsme vázání určitými zákony nebo zvyky, ať už nám to je či není příjemné. Dokud nemohou být ve společnosti provedeny změny, spravedlivé pro všechny, pak, jak se Rámanánanda domnívá, je lépe se držet stávajících způsobů, protože by to způsobilo jen chaos.

Rámanánandovi byl rovněž připomenut článek, který četl asi před deseti lety, o tom, co prorok Mohamed, krátce po svém osvícení, řekl své ženě: „Nevysvětlitelnou a neobyčejnou milostí nebes jsem poznal vše. Temnota pochyb je pryč a vše je jasné. Všechny obrazy a sošky Boha nejsou nic než ubohé kusy dřeva. Existuje jediný Bůh ve všem. Musíme zanechat modloslužebnictví a vzhlížet k tomuto Bohu, který je velký a nad něj již nic není. On je skutečností. Dřevěné sošky skutečností nejsou. Jen Bůh existuje.“ (*The World Liberator*, str. 13, červen 1927)

Koruna vší filozofie – Upanišady – stále a znovu potvrzují tuto velikou ideu, ústřední ideu, a stejně tak to dělá i Šrí Ramana. Autor knihy má jen jedinou prosbu – ať neštěstí, které postihlo idoly této země, není opakováno nevyzrálými a nepřipravenými aspiranty, kteří by jen napodobovali způsob stravování Šrí Bhagavána, **ale už neprovádějí, jako on sám, nepřetržitý, mnoholetý tapas bez jakékoli myšlenky na jídlo či pití.** Pokud tyto rozdílnosti odvracejí náš pohled od hlavního objektu uctívání a zbožnosti, měli bychom přemýšlet, co se (v naší zemi) stalo v minulosti. Autor zmínil tuto otázku v souvislosti s tím, že cítí jistou nevráživost ke svému, tzv. neplodnému, zvyku (*Míněn je výše uvedený zvyk Rámanánandy nejíst společně s Bhagavánem a dalšími návštěvníky, kteří nepatřili do stejné kasty – pozn. překl.*). Šrí Bhagavána je možné považovat za letadlo, ale lidé jako autor knihy, nejsou o nic lepší než lokomotiva, takže, ať dělají, co dělají, musejí následovat jistou, pro ně určenou, cestu.

Existuje také nebezpečí, že někteří aspiranti neberou ohledy na omezení daná pro *džňánadrijas* (orgány poznávání, smysly) a *karmendrijas* (orgány činnosti), aby rozvíjeli lásku, soucit a dobročinnost ke všem bytostem. Třebaže Šrí Bhagaván tyto požadavky neopakuje neustále dokola, pokud pečlivě čteme všechny jeho krátká díla (stejně stručná, jako jeho mluvené slovo, ale naplněná významem),

bude nám jasné, že obsahují příkázání pro život v čistotě a milosrdenství (viz. 5. verš *Arunácala Aštakam* a další). Pokud to myslíme s metodou dotazování vážně, pak potřeba výše uvedených příkazů bude v životě a praxi aspiranta stále živá.

Šrí Bhagaván, sjednocený s absolutnem, na nás opakovaně naléhá, ať si uvědomíme (realizujeme) pravé Já. „**Milovat Boha, znamená realizovat Boha,**“ říká. Realizace je *parábhakti* (nejvyšší láska). Poznání, že Bůh a pravé Já jsou jedno, by zajisté vedlo k pochopení univerzálnosti duše a k odstranění veškerého hněvu, žárlivosti, válek apod. Ale bylo by zbytečné, ne-li škodlivé, myslet a hovořit o detailech, vztahujících se ke každodennímu, běžnému životu, před realizací učení Šrí Bhagavána a podřízením se jeho mistrovskému učení. Pokud se člověk mine s ústředním tématem jeho učení, které je stejné jako u všech velkým učitelů, ale je jasnější, stručnější a přímější, pak promešká jedinečné odhalení Mistra, **znovuzrozeného a ozdobeného vesmírem, velkého Šrí Ramany**.

Je zřejmé, že Šrí Bhagaván, aby se vyhnul nepříjemným sporů a diskuzím, odmítá si přisvojit nějaké jméno, nehlásá žádné věroučné teorie a po nikom nežádá, aby uctíval kohokoli z nesčetných bohů jakéhokoli náboženství. Následující rozhovor potvrzuje jeho nádherné zakoušení pravého Já.

Odněkud z okolí Madurai přišel *sannjásin* (žebravý mnich) a požádal Šrí Bhagavána, aby se mu podepsal do jeho zápisníku, zřejmě měl v úmyslu využít podpis pro nějakou sbírku nebo něco podobného.

Bhagaván se zeptal: „Jaké je mé jméno?“

Svámí odpověděl: „Šrí Ramana.“

Šrí Bhagaván: „To říkáte vy. **Já nemám žádné jméno.**“

Zeptejte se Šrí Bhagavána na co chcete – jako se například zeptal jeden přítel autora: co se s námi děje po smrti? – vždy dostanete podobnou odpověď: „Co se děje komu? Kdo jste? Kdo umírá? Vy nikdy neumíráte.“

Rámanánanda jednoho dne zaspal a zmeškal prostraci (*hinduistický pozdrav, spočívající v položení se na zem – pozn. překl.*) před Šrí Bhagavánem, první věc, kterou ráno vykonával. Naštěstí se s ním potkal, když se šel vykoupat k vodní nádrži, a ihned prostraci před Šrí Bhagavánem vykonal. Šrí Bhagaván se jej zeptal: „Proč? Proč pokládáte jedno tělo před druhé? Kdo si lehá? Před kým? Není tu žádný guru, žádný žák. Uvědomte si, kdo jste.“

Zdá se, že hlavním úsilím Šrí Bhagavána bylo objasnit tazatelům, stoupencům a žákům hlavní téma jeho realizace, a sice totožnost (nerozdílnost) Boha a pravého Já.

Několik dalších příběhů, vtipných či poučných, už autor v knize neuvedl, aby nezvětšoval její rozsah. Protože Šrí Bhagaván šetří svými slovy, bylo by těžké posbírat obsáhlý materiál jeho výroků, bez ohledu na to, jak dlouho by člověk navštěvoval ášram a kolik úsilí by při tom vynaložil. Pokud by někomu přišlo, že v této knize je jen málo rozhovorů a příhod, pak mu autor knihy může jen připomenout slova autora *Katha Upanišady* (III. 14):

Procitni! Povstaň! A hledej velkého mudrce, slavného Šrí Ramanu.

Ochutnej chléb života z jeho rukou a dosáhni moudrosti.

ÓM TAT SAT

Šrí Ramanarapanamastu